

สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ ทรงห่วงใยความเป็นอยู่ของพสกนิกรในชนบทในหลายพื้นที่ ขณะเดียวกันก็ทรงห่วงใยทรัพยากรในพื้นที่ป่าเขา จึงทรงโปรดให้จัดตั้งโครงการหลายประเภทรวมถึงโครงการจัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่บ้านนาศิริ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจชุมชนระหว่างก่อนการจัดตั้ง (ปี พ.ศ. 2543-2544) และภายหลังการจัดตั้ง (ปี พ.ศ. 2547-2548) เป็นหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ และเพื่อวิจัยข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของชาวบ้านต่อการดำเนินการโครงการ ผู้ให้ข้อมูล คือ หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 87 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้ดำเนินการระหว่างเดือน เมษายน-มิถุนายน 2549 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก T-test และ Chi-Square

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 39 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เกือบทั้งหมดไม่ได้ศึกษาในโรงเรียน การใช้ประโยชน์ที่ดินภายหลังการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่เป็นไปในลักษณะที่ยั่งยืนมากขึ้น คือ มีพื้นที่และจำนวนผู้ทำนา ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น (ยางพารา) มากขึ้น ซึ่งถือว่าการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ขณะเดียวกันก็มีการจัดการพื้นที่ในลักษณะที่ยั่งยืนมากขึ้นด้วย ได้แก่ การปลูกแฝก การทำขั้นบันได ลดการเผาเศษพืชทำปุ๋ยหมัก โครงการได้จัดทำโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระบบประปาภูเขา และระบบน้ำชลประทาน ทำให้เกษตรกรเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากน้ำเพื่อบริโภคในครัวเรือนและการเกษตรมากขึ้น ชาวบ้านยังคงรักษาประเพณีการแลกเปลี่ยนแรงงานไว้ทุกครัวเรือนได้ร่วมแลกเปลี่ยนแรงงานและประเพณีก็ยังคงอยู่เช่นเดิม จนไม่ต้องมีการจ้างแรงงานภาคเกษตรในชุมชน แม้เมื่อมีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ สำหรับอาชีพนอกภาคการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นลูกจ้างโครงการฯ และทำหัตถกรรมเพิ่มขึ้น

รายได้ทั้งหมดของชาวบ้านโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเพิ่มจาก 23,221 บาท เป็น 41,452 บาท คือ เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 78 ซึ่งได้จากการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และนอกภาคการเกษตร รายได้นอกภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 67 เป็นการเพิ่มใน ส่วนที่มากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้จากการทำสีปลาชีพและรับจ้างแรงงานใน โครงการ รายจ่ายโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 84 เป็นการเพิ่มในส่วนที่มากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยรายจ่ายนอกภาคการเกษตร ได้แก่ การใช้จ่ายเพื่อสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น เป็นสัดส่วนมากโดยเฉพาะการซื้อรถจักรยานยนต์ วิทย์ โทรทัศน์ วิดีโอ ทำให้ภายหลังการจัดตั้ง เป็นหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ในหมู่บ้านมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเฉพาะทรัพย์สินประเภทสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวนเป็นหนี้และมูลค่าหนี้เพิ่มขึ้นเป็น สัดส่วนมากกว่าการออม ผลผลิตพืชหลักที่เกษตรกรขายมีเพียงถั่วแดงหลวงและข้าวโพดเท่านั้น ปศุสัตว์ที่ขายประกอบด้วย วัว ควาย หมู ไม่เปลี่ยนแปลงหลังการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ เกษตรกรเกือบทั้งหมดขายผลผลิตให้พ่อค้าคนกลาง โดยการขายปศุสัตว์ในราคาเป็นที่พอใจของ เกษตรกรมากกว่าการขายผลผลิตพืชและไม่เปลี่ยนแปลงหลังการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่

ชาวบ้านเห็นด้วยในระดับมากกับรูปแบบการพัฒนา การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นชุมชน ปัญหาในชุมชนที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง ได้แก่ ความยากจน การขาดโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และความมั่นคง ข้อเสนอแนะของ ชุมชนต่อโครงการแสดงถึงแนวคิดเชิงพึ่งพาคนนอกชุมชนมากกว่าการพึ่งพาตนเอง

Her Majesty the Queen has concerned with the welfare of all her people especially those who are in the remote areas. She also has concerned with the degradation of natural resources in forest and mountainous areas. She, therefore, has initiated many types of royal initiative project. Her Majesty Initiative Project on New Strategy Forest Village at Nasiri, Chiang Mai, established in the year 2001, is one of Her Majesty Initiative Project. The aims of this research were to study the economic changes in the village by comparing the data of the year 2000-2001 with those of the year 2004-2005, and to study on the opinions and comment of the villagers on the operation of the project. Data were collected by using interview schedule to all 87 household leaders of the village during April-June, 2006. Obtained data were analyzed by using the Statistical Package for the Social Science Program (SPSS/PC⁺) for finding mean, percentage, frequency, standard deviation, weighted mean, T-test and Chi-square.

Results of the study showed that most of the respondents were male, aged 39 years old on average. Almost all of them did not attend formal education. The exploitation of land after the establishment of the forest village was in the form of sustainable ways. There was an increase of the number of formers and land areas of rice paddy, fruit trees and rubber trees which was in a significance level of 0.05. Also, there was an increase of sustainable land area management such as vetiver grass growing, terrace making, compose making, and reducing of agricultural waste burning. It was also found that the project had established basic infrastructure eg. mountain water work and irrigation system. Therefore, better accessible to water for household consumption and agricultural use were found after the establishment of the project. Besides, the villagers there still kept the tradition on agricultural labor exchange. Therefore, no hired agricultural workers were

found after the establishment of the project. For the non-agricultural income, it was changed with a significance level of 0.05 in which there was an increase of hired workers of the project and handicrafts.

After the establishment of the project, their income was increased by 78 percent (23,211-41,452 baht) with the statistical significance level of 0.01. They earned income from cropping, animal rearing, and non-agricultural careers. It was found the their income from non-agricultural careers was increased by 67 percent with the significance level of 0.01 (handicraft and the project employees). However, it was found the their expenses was increased by 84 percent with the statistical significance level of 0.01. The expenses of non-agricultural section were the purchase of convenience facilities such as motorcycle, radio, television, and VDO. After the establishment of the forest village, it was found that there was an increase of assets with the statistical significantly level of 0.05. However. The debt value was increased which was more than the savings value. It was also found that their major crop yields were only red kidney and maize whereas major livestock production were cattle and pig. Almost all of them sold their yields to the middlemen and they were satisfied with the price of the livestocks rather than that of the crop yields.

The villagers agreed to the forms of development and the tasks of the project staff in a heigh level. They also recognized the benefit of the project and its achievement towards their village. Hewers, problems encountered were the poverty, lack of basic infrastructure, and security. For suggestions of the villagers, it was more on outsider-reliance rather than self-reliance.